

Malmö högskola / Institutet för flervetenskaplig
forskning
Centrum för tillämpad arbetslivsforskning
Mikael Ottosson
Fil. dr., Lektor i Arbetsvetenskap

2011-01-20

Utvärdering av Hela Familjen. Årsrapport avseende 2010

Utvärderingsuppdraget

Malmö högskola har av Finsam Malmö fått uppdraget att genomföra en utvärdering av det av Finsam Malmö stödda projektet "Hela familjen". Denna rapport är en årsrapport avseende verksamheten under år 2010. Då förutsättningarna för projektet dramatiskt förändrats är det också en slutrapport. Projektet Hela familjen startade augusti 2010 och enligt den ursprungliga projektplanen planerades projektet pågå under 2,5 år. Finsam Malmö beslutade dock under hösten 2010 att projektet inte skulle beviljas fortsatta medel. Jag gör därmed tolkningen att utvärderingsuppdraget upphör. I vart fall har utvärderingen avbrutits.

Rapporten bygger på:

- Projektansökan
- Rapporter och lägesbeskrivningar som producerats av processledare
- Styrelseprotokoll Finsam Malmö
- Noteringar förda vid projektets styrgruppsmöten
- Intervjuer av processledare
- Intervjuer av projektets ordförande
- Gruppintervju av projektets personal
- Noteringar förda vid öppet hus

Finsam Malmö

Kommunstyrelsen i Malmö stad beslutade 9/2 2005 att utreda möjligheten att etablera en lokal samverkansorganisation (Sjöström 2006). Två år senare, 3/4 2007, fattades beslut om en förbundsordning (*Finsam Malmös förbundsordning*). Finsam Malmö har därefter haft en utveckling mot att stödja och finansiera olika samverkansprojekt. Merparten av dessa projekt har haft målgrupper som befunnit sig långt från arbetsmarknaden (*Utvärdering Finsam Malmö rapport I-IV*).

Finsam Malmö finansieras till 50 % av staten genom Försäkringskassan samt av Malmö stad och Region Skåne som betalar 25% vardera. I princip svarar staten därmed för hälften av myndigheten Finsams budget. Finansieringsformen utgör ett incitament för att på lokal nivå driva olika verksamheter inom ramen för Finsam istället för att driva dem undermyndigheternas egna budgetar. Ur statens perspektiv finns därmed en uppenbar risk för att finansieringsformen utnyttjas på lokal nivå för att utföra aktiviteter som borde ske inom ramarna för annan finansiering. Risken är att Finsam finansierar verksamhet som annars hade skett ändå. Frågan är generell, men den aktualiseras på ett påtagligt sätt i samband med Hela Familjen.

Syftet med de lokala samordningsförbunden är att skapa ett lika stort eller större värde än värdet av de resurser som satsas, genom att samverka förväntas ge synergier. Utifrån statsmaktens perspektiv är det alltså dels verksamhetens bidrag till samhället, dels verksamhetens synergieffekter som bör stå i fokus vid en bedömning av dess ändamålsenlighet.

Statsmakten är förhållandevis tydlig i sina avsikter med Finsam:

- Finsam och samordningsförbundens verksamhet handlar om arbetsrehabilitering. Enligt Lagen om finansiell samordning, andra paragrafen, skall samordningsförbundens verksamhet syfta till att individer i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser ”uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete.” (www.notisum.se/rnp/SLS/lag/20031210.htm)
- Ett något vidare syfte som uttrycks i Statskontorets utvärdering är att verksamheten ska öka utsatta individers förmåga att uppnå självförsörjning.(Statskontoret 2008:7).

Också enligt Finsam Malmös förbundsordning och verksamhetsplaner föreligger tydliga mål. Finsam Malmö skall arbeta med att samordna, effektivisera och utveckla de rehabiliteringsinsatser inom sker inom Malmö stad.

Finsams verksamhet skall leda till att myndigheterna tillsammans skapar nya och bättre arbetsformer för människor som riskerar att hamna ”mellan stolarna” i ett permanent utanförskap. Förbundet ska ha enskilda individer med sammansatt problematik i fokus och utveckla arbetsformer och insatser som bidrar till att de kan få eller återfå en arbets- eller funktionsförmåga.

(Verksamhetsplan 2009 Finsam Malmö,

www.finsamimalmo.se/uploads/media/Verksamhetsplan_2009.pdf

I såväl förbundsordning som verksamhetsplan formuleras också vilka målgrupper det är som skall prioriteras.

Under 2010, det år Hela Familjen varit verksamt, har Finsam Malmö betraktat följande grupper som prioriterade:

- Unga vuxna 16-30 år som står utanför välfärdssystemet.
- Enbart sjukvårdsförsäkrade och arbetssökande med särskilda behov.
- Individer med psykiska och fysiska funktionshinder, speciellt unga upp till 30 år.
- Individer som lider av anpassningsstörningar och stressrelaterade sjukdomar.
- Nyanlända till Sverige med särskilda behov.
- Unga kvinnor

På grundval av en under försommaren inlämnad ansökan beslutade 24/6 2010 Finsam Malmö styrelse att bevilja projektet Hela Familjen stöd.

Hela Familjen

Projektets bakomliggande idé med projektet är att de individer som har det svårt i förhållande till samhälle och arbetsliv upplever en komplex problematik. Tanken är att deras familjesituation samverkar med och är en del av deras problem med att närma sig den svenska arbetsmarknaden. Man kan också se projektets tankar på lång sikt. Det är barnen som är den egentliga målgruppen. För att inte skapa ytterligare en generation som lever sina liv i ”utanförskap” blir det viktigt att familjernas barn går ut skolan med betyg i kärnämnen och gymnasiebehörighet.

Retoriskt faller projektet väl in i ”Finsamfamiljen”. Det är starka betoningar på för Finsam centrala begrepp som ”arbetslinjen” och ”myndighetssamverkan”. I projektets ansökan listas nedanstående punkter upp som projektets utgångspunkter:

- Arbete och självförsörjning
- Aktivt föräldraskap
- Tydlig arbetslinje
- Hela familjen behöver involveras

- Behov av sammanhang
- Parallella processer
- Nära samverkan mellan olika myndigheter och samhällsfunktioner

I ansökan hänvisas också till problembilder som Rosengårdselevernars bristande skolresultat, de oroligheter som området under senare år drabbats av och de boendes generellt sett låga förvärvsfrekvens.

Projektets målgrupp är familjer där de vuxna är långtidsarbetslösa och beroende av försörjningsstöd. Inom denna grupp skall familjer med barn i skolåldern prioriteras och här de där samspel skola-familj fungerar dåligt eller där barnen saknar eller har ofullständiga betyg.

Samverkan skall ske mellan Arbetsförmedling, grundskola, IV, IVIK, IoF, Fritid och förebyggande, Vuxenutbildningen, FK, Vårdcentraler med flera. Ansökan är undertecknad av Malmö stad (Rosengårds stadsdelsförvaltning), Arbetsförmedlingen och Region Skåne.

Resultatuppföljning

Hela familjen syftar till att medverka till en långsiktig förbättrad integration och delaktighet genom att med en bred ansats arbeta med hela familjen. Som övergripande projektmål konstateras behov av att för såväl stadsdel som målgrupp:

- Öka integration och delaktighet
- Förbättra slutbetyg i grundskolan

I likhet med andra Finsamprojekt har två typer av mål formulerats: inriktningsmål och effektmål, vilket också uttrycks i såväl projektansökan som avstämningsrapport. I projektansökan betecknas inriktningsmålen som ”Inriktningsmål och ”Mål på organisationsnivå” medan effektmålen samlas under rubriken ”Mål deltagarnivå”. På samma sätt som brukligt är inriktningsmålen är betydligt svårare att mäta än effektmålen. Samtidigt är inriktningsmålen de som tydligast svarar mot Finsams mål.

Inriktningsmål

- Att öka kunskapen hos samverkande myndigheter om målgruppens behov
- Att fördjupa myndighetssamverkan och medverka till metodutveckling
- Att tydliggöra samverkansvinster och medverka till implementering

- Utveckling av innovativa arbetsmetoder
- Utveckling av innovativa samverkansmetoder
- Kunskapsspridning och implementering

Måluppfyllelse

Projektet har bedrivit verksamhet utefter planeringen. Detta har inneburit att:

- Deltagande myndigheter har diskuterat projektets problematik inom ramen för Finsam styrelse och beredningsgrupp
- Deltagande myndigheter har träffats i projektets styrgrupp
- Deltagande myndigheter har planerat verksamhet
- Deltagande myndigheter har gjort urvalskriterier
- Deltagare har rekryterats
- Deltagande myndigheter har börjat bedriva verksamhet tillsammans

Enligt såväl inlämnad avstämningsrapport som intervjuer av projektmedarbetare, processledare, projektordförande och styrgruppsdiskussioner ges bilden av en god måluppfyllelse. Inriktningsmålen har formuleringar som är svåra eller näst intill omöjliga att mäta, men Hela Familjen har under sin korta existens sannolikt bidragit till en ökad medvetenhet och kunskap om målgruppens problematik. Effekterna av denna kunskap är också i någon mån mätbara. Man kan konstatera att de samverkande myndigheterna och organisationerna remitterat familjer till Hela Familjen. Vi kan också konstatera att samordnad verksamhet har bedrivits. I likhet med andra Finsamprojekt kan också samverkansorganisationen sägas fylla ett egenvärde. Såväl handläggare och styrgrupp gruppen träffas regelbundet diskuterar aktuella frågor.

Effektmål

- Fler till arbete och studier
- Förbättrade kunskaper om samhället inom målgruppen
- Minst 70 % av deltagarna skall uppleva att de står närmare arbetsmarkanden efter att ha deltagit i projektet

Måluppfyllelse:

Hela familjen har endast bedrivit verksamhet under ett halvt år och arbetat aktivt med målgruppen under fyra till fem månader varför vi inte kan förvänta oss några resultat. Projektets målgrupp står långt från arbetsmarknaden och några månaders deltagande i ett projekt ändrar inte på detta förhållande.

Sammantaget var vid årsskiftet 35-40 familjer inskrivna i projektet. Verksamhet hade också påbörjats kring exempelvis samhällsorientering och vägledning.

Kommentarer

Projektet har av allt att döma utvecklats väl. Dock har väl knappast de innovativa ambitionerna ännu prövats på allvar. Projektet har enbart varit verksamt under ca sex månader varav ännu mindre tid med deltagare. Finsams styrelse beslutade under sommaren 2010 beslut om att finansiera projektet. Samma styrelse fattade, med samma beslutsunderlag, senare under året beslut om att inte bevilja Hela Familjen fortsatta medel. Motivet för att inte bevilja en fortsättning av projektet under 2011 var att verksamheten bör rymmas inom ordinarie verksamhetsbudgetar samt att verksamheten har dålig bäring på Finsams målgrupp.

Vilka olika verksamheters målgrupper samt den härtill kopplade frågan om vilka budgetar dessa skall sortera under är en styrnings- och ledningsfråga. I jämförelse med andra Finsamprojekt framstår dock inte målgruppen som uppenbart apart. I vilken mån projektets verksamhet och inriktning hade passat bättre i andra organisatoriska sammanhang kan jag inte bedöma.

Projektets historia sätter snarare fingret på frågor som rör Finsam snarare än Hela Familjen. Av många frågetecken skulle jag vilja lyfta fram nedanstående fyra:

- Vilket ansvar påtar man sig när man startar ett projekt där människor deltar?
Deltagarna i Hela Familjen tillhör de svagaste i samhället. De lever i en social och kulturell miljö präglad av utanförskap, en miljö där samhällets olika institutioner har ett svagt anseende, en miljö där framtidstron inte alltid är stark. Vilken bild av myndighetssverige förmedlas genom projektets hantering?
- Vilka effekter får projektets hantering på medarbetares engagemang? Allt mer av denna typ av verksamhet bygger på projektorganisering. Enskilda medarbetare förväntas kläcka idéer och skriva ansökningar till organisationer som Finsam och Europeiska Socialfonden.
- Varför startar man ett långsiktigt arbetande projekt om det enbart skall verka under ett halvt år?
- Hur har kommunikationen mellan Finsam och projektet fungerat? I projektet har man tolkat Finsams beslut 24/6 2010 som att projektet skulle löpa under 2,5 år medan Finsams styrelse gör en annan tolkning.